

Jolanta DŹWIERZYŃSKA

Politechnika Rzeszowska

Zakład Projektowania Architektonicznego i Grafiki Inżynierskiej

Al. Powstańców Warszawy 12, 35-959 Rzeszów

tel.17 8651705

e-mail: joladz@prz.edu.pl

ZJAWISKO PANORAMY ARCHITEKTONICZNEJ NA PRZESTRZENI WIEKÓW

Słowa kluczowe: *panorama, perspektywa cylindryczna, CAD*

Dzieje panoramowego malarstwa sięgają już ponad dwustu lat. Stanowi ono szczególne, międzynarodowe zjawisko kulturowe, rodzaj twórczości artystycznej przeznaczonej dla masowego odbiorcy. Niektórzy początków panoram doszukują się w szerokokątnych przedstawieniach perspektywicznych takich jak: odręczne rysunki kreślone na orientalnych pergaminach czy czternastowieczne, sakralne freski zdobiące kościoły i pałacowe wnętrza. Jednak słowo „panorama” po raz pierwszy pojawiło się jako określenie nowej formy przedstawienia całkowitego krajobrazu na jednym obrazie, formy opatentowanej przez Roberta Barkera w 1787 roku. Wyjściową i zasadniczą intencją w panoramowej twórczości Barkera oraz jego naśladowców było przedstawienie tematu „tak blisko jak jest możliwe”. W artykule przeprowadza się analizę podstawowych geometrycznych i artystycznych aspektów wpływających na oryginalność panoramowego zjawiska, takich jak:

- wielka precyzja i prawda w przedstawianiu zagadnienia,
- stosowanie odpowiednich proporcji,
- kierowanie się zasadami perspektywy,
- zespolenie odpowiednich zabiegów malarskich i technicznych w celu stworzenia tzw. *illusion complete*.

Rozważania prezentowane w artykule, przede wszystkim są skoncentrowane na panoramicznych obrazach obiektów architektonicznych, które były całkowicie innowacyjnym podejściem do przedstawiania przestrzeni architektonicznej.

Autorka podkreśla iż obecnie, w czasach dynamicznego rozwoju telewizji i wirtualnych form multimedialnych ponownie powraca się do oglądania panoram. Co więcej, idea malarstwa panoramowego nie zanikła wraz z pojawieniem się nowoczesnych technik imitujących i odwzorowujących rzeczywistość. Współcześnie również powstają panoramiczne obrazy jako odtworzenie panoram Barkera w oryginalnym formacie, jak również nowe przedstawienia o różnej skali. Uzupełnienie klasycznych panoram stanowią panoramy, w których wykorzystuje się technologię cyfrową, głównie autorstwa Y. Asisi, jak również panoramy wirtualne rozpowszechnione w Internecie. Autor pokazuje w referacie, że każdy rodzaj panoramy, niezależnie od jej formy, jest

podporządkowany wyjściowemu założeniu: umożliwienia szerokiej widowni sugestywnego oglądania widoków pod warunkiem odpowiedniej lokalizacji miejsca obserwacji.

Każda panorama, musi więc w swej strukturze podporządkowywać się prawidłom geometrycznym rządzącym zapisem tego rodzaju obrazów. Poznanie tych prawideł oraz szczegółowy ich opis matematyczny może okazać się przydatny w konkretnych realizacjach obrazów panoramowych, traktowanych jako współczesne dzieła sztuki, względnie jako formy zapisu graficznego wzbogacającego dokumentację projektową lub promocyjną obiektów architektonicznych.

Literatura:

- [1] Buddemeier H.: Panorama, Photographie, Entstehung und Wirkung neuer Medien im 19. Jahrhundert. Untersuchungen und Dokumente (Theorie und Geschichte der Literatur und der schönen Künste Band 7), München 1970.
- [2] Otterman S.: Das Panorama. Die Geschichte eines Massenmediums, Frankfurt 1980.
- [3] Dzwierzynska J.: Cylindrical panorama-Two Approaches, The Journal Biuletyn of Polish Society for Geometry and Engineering Graphics, Volume 19, 2009.
- [4] Dzwierzynska J.: Panorama manipulating perspective or perspective Manipulating of Imaginery, Proceedings of the Eleventh international Conference, 2011, Tallinn, Estonia.